

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Ritka bűnök.

A Hans Gross-féle Archiból magyarra átdolgozta.*

Ezen bűnügyi folyóirat egy régebbi füzetében ritka bűnökről olvashatunk. Ezek szerint Franciaországban számos betöréssellopás tetteseként egy igen magas állású, előkelő személy derített ki, aki azzal védekezett, hogy a betöréseket *sporltól* követte el. Ezen védekezés azonban nyilván sántikál, mert az illető egyén az ellopott tárgyakat a károsítottaknak nem adta vissza és nem is igyekezett őket más módon veszteségükért kárpótolni. Ha ez megtörtént volna, talán lehetne *sporltbűnről* beszélni.

A fenti adatokat kiegészítve, az alábbiakban néhány olyan különleges, büntett elkövetésére indító okról lesz szó, mely eddig bizonyára ismeretlen.

Egész halmozat jegyzet fekszik előttem, melyből világosan kitűnik, hogy úgy Angliában, de még inkább az Egyesült-Államokban bűnös vállalkozásokat csak azért terveznek és hajtanak végre, hogy a tettesek a vállalkozások végrehajtásával járó veszedelmek tudata által okozott ingert végigélvezhessék.

Ezeket a veszedelmeket nem lehet összehasonlítani azokkal a veszélyekkel, melyek a bűnözőt a civilizált államokban fenyegetik; itt a körülményekhez képest csak pénz- vagy szabadságvesztés, a legrosszabb esetben börtönbüntetés vár a *sporltólóra*. Egészen másképpen áll azonban a dolog az olyan területeken, ahol még a legegyszerűbb — általunk itthon néhány fillérért beszerezhető — tárgyak is, igen nagy értéket képviselnek, sőt annyira becsesek lehetnek, hogy nélkülük még a megélhetés is lehetetlenné válik és az, akitől ellopattak, az éhhalálnak is ki lehet téve. Ez nem csak élettelen tárgyakra, hanem állatokra, pl. lovakra is vonatkozik.

Számtalan eset van rá, hogy a gonosztevőt ezen fenyegető, rendkívüli veszedelmek csábítják a bűnre. A *gonosztevő* jelző itt ugyan csak feltételesen alkalmazható, mert a tudomásunkra jutott esetekben tényleg igen gazdag egyének szerepeltek, akik tervszerű gazteteteiket sportszerűleg üzték és a károsítottakat valamilyen módon kártalanították.

Ezen esetekhez tartoznak a sportszerű betörések, a sportszerű lótolvajlások stb. Mielőtt azonban az egyes

esetek részletezésébe becsajtkoznám, szükséges, hogy az egészek helyes értelmezése érdekében vázoljam azokat a viszonyokat és körülményeket, melyekben az esetek egy része, (így a lólopás, a csónaklopás) lejátszódik.

Azon általánosan elterjedt nézettel szemben, hogy a regékben és indiánus mesékben oly izgatón és színpompázóan leírt északamerikai nyugat már régen a múlté, hangsúlyozom, hogy ez csak feltételesen igaz. Létezik még egy *«vad nyugat»*; léteznek meg elszánt, bátor vadászok, eszes csapdaállítók, ügyes prémvadászok és farmerek, akik távol minden kulturától Észak-Amerika keleti részének hegyein, völgyein, vizein és mezőin üzik nehéz mesterségüket. Náluk a veszélyek és nélkülözések mindennapos dolgok; csodálatos munkabírással 16—18 órát dolgoznak naponként.

Nehéz létfenntartási küzdelmek iskolájában nevelkedve másképpen értékelik a vagyont, a jót és a rosszat mint mi és csak saját, megiratlan, de ősrégi törvényeik után igazodnak. Ezen emberek munkaköre szószerint egész világuk is és jaj annak, ki vétkezve ezen világukba tör!

Nem segít azon rendőr, ügyész vagy bíró; pénzzel vagy börtönnel nem vezekelhet bűnéért! *«Atok ez emberen!»* ez az a három szó, mely utána bangzik és ha elfogják, golyó vagy kötél vár rá.

Képzeljük magunkat azon emberek helyzetébe, kik Észak-Amerika lakatlan vagy csak szórványosan lakott vad vidékeinek sivár magányában üzik mesterségüket.

A Mississippi-folyó elbagyatott partjain élő halász, ha egy reggel arra ébred, hogy éjjel valaki megdézsmálta baltartóit és a legkitűnőbb és legdrágább vásári halakból elemelt vagy egy feltucatot, alig fog többet mondani mint: *«no, megint ébes ember járt erre»*; de jaj annak aki a csónakját megrongálja vagy ellopja! Még a folyam mentén levő biróságok is sokkal szigorubban büntetik azt az embert, ki eféle tolvajlásokat követ el mint azt, ki sok ezer dollárt tulajdonított el, és pedig éppen azért, mert addig, míg a folyamban víz és bal van, addig a halásznak *élete fenntartására* sokkal nagyobb szüksége van a ladikra mint a készpénzre.

Észak-Amerika óriási kiterjedésű legelőin élő gulyás szívesen megosztja ételét az arra vetődő-becsületes képű idegennel, sőt szükség esetén minden meggondolás nélkül leöli a kezeiügyébe kerülő borjut is; a juhász nem igen fog panaszkodni, ha 1—2 birkája eltűnt, még

Első magyar vill. ors. berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvós hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák ors. elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hangszertől külön küldetik. ☞ Magyarorság legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára. ☞

STOWASSER JÁNOS

osás.ári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Arjegyzék minden hangszertől külön küldetik. ☞ Magyarorság legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára. ☞

akkor sem, ha biztosan tudja is, hogy azt bivatlan vendég ette meg, de jaj annak, ki egy lovat lop el, vagy kényszerítő éhszükség nélkül marhát elhajt és ezáltal megfosztja az embereket az egyetlen rendelkezésre álló közlekedési eszköztől, illetőleg azt lopja el tőlük, ami munkájuk világában számukra egyedül bir értékkel!

A kisbirtokos nem igen vesződik azzal, hogy megszámlálja minden este a baromfit, amely napközben őrizetlenül szaladgált szerte-széjjel. Ha olykor-olykor észreveszi, hogy hiányzik egy pulykája vagy egy pár csirkeje, vagy úgy találja, hogy valaki kukoriczaföldjéről 50 csövet megetetett az uton maradt két lovával, úgy bizonyára azt fogja magában gondolni, hogy egy vén levestyúk is megtette volna és hogy két ló részére 30 cső is untig elegendő, más lépést azonban nem fog tenni, hogy a csirkebarátot, vagy a másik egyén kocsijának nyomát kövesse. Azonban jaj annak, ki például bepizskította kutját, mikor talán mérföldnyire nincs máshol ivóvíz, vagy birtokán, megkérdezése nélkül, és anélkül, hogy a száraz füvet, a szalmakazlak, szénahoglyák és házak közelségével, valamint a széliránnyal törődve, tüzet rak és ez által a birtokosnak és családjának életét veszélyezteti.

Ezen bizonyára sajtóságos felfogás az egyéni vagyronról a legkifejezettebben észlelhető északnyugatnak őserdők által borított területein, hol nem kelt semmi különös feltűnést, ha egy teljesen felszerelt, berendezett és élelemmel ellátott laktábor a lakók egy vagy több napra is elhagynak, anélkül, hogy azt bezárnák. Történik ez pedig nem azért, mintha a lakók azt gondolnák, hogy: „aki betörni akar, azt ügyis megteszi és hozzá még leüti lakatjainkat is”, hanem egészen más okból, és azt rendszeren meg is mondják egy, az ajtóra erősített papírdarabon vagy fatáblán, melyen durva betűkkel körülbelül a következőket lehet olvasni: „Bátran lép be idegen és helyezkedj, amennyire lehetséges, kényelembe, de átok azon az emberen, ki egy esekélyaséget is ellop.” Mindkét dolog szószerint értendő, a meghívás úgy mint a fenyegetés; az első felszólítás tiszta szívből jön, amennyiben felhívja a vándort, hogy az élelmiszerekből azt és mindenből annyit vegyen, amennyire éhségének csillapítására szüksége van. Fekhelyül nyugodtan összehordhatja a legújabb gyapottakarókat és a legtömöttebb zabos zsákokat és addig pihenhet itt, ameddig egy elfáradt embernek ezekben az erdősekben egyáltalán pihenésre és álmra szüksége van. Mindent szívesen adják neki. De jaj annak, ki ezen jótéteményekkel és ezen tulajdonképen határtalan bizalommal bármily módon is visszaél; legyen az úgy, hogy távozáskor a tüzet nem oltja el és a visszatérők a vadonban otthon helyett egy füstölgő rombalmot találnak, melyben mindaz el van temetve, ami törekvéseiket és gondolataikat évek óta foglalkoztatva, világukat alkotja, vagy legyen az úgy, hogy az elvetemedett egyén boren-

dezési tárgyakat rosszakarathól összetör, vagy azokat más módon megrongálja, vagy pedig úgy, hogy vándorlásait folytatva, olyasvalamit visz el, ami nem az övé.

Ha az ilyen embert elfogják, nem sokat teketóriáznak vele. Tegyük fel, hogy a távolság a legközelebbi bírósághoz csak 50 kilométer. Ez azonban azon egyéneknek, kik a tettest oda szállítják, jó időben két, rosszban pedig három napi gyaloglást jelent. Ugyannyi az idő vissza; ez pedig csak az utra egy egész heti munka, azaz pénzvesztéséget jelent. Ehhez jön még az a gondolat is, hogy a feljelentőkre egyéb alkalmatlanság, mint bírósági procedurák, kihallgatás, tanuskodás stb. is vár.

Feltéve, hogy a károsultak mindebbe beletörődnek is, mégis (az ő szempontjukból) joggal mondhatják: „Mit tud az a városi bíró és ügyvéd arról, hogy egy fejszének, egy baltának kint az őserdőben mi az értéke? Ő előttük ezen tárgyak csak néhány dollárnyi értéket jelentenek, míg nekünk adott körülmények között létünk függ tőlük.”

Mindez még érthetőbb lesz, ha elképzelünk magunknak egy vadászt vagy egy csapdaállítót, kik Észak-Amerika hőmezőin üzik mesterségüket.

A csapdákra, puskákra stb.-re sok pénzt adtak ki s adóssai is azon vállalatnak — a prémizletnek — mely őket kiküldötte. És most valakinek — teszem egy elzülött aranyásónak — alkalomadtán eszébe jut, hogy elrontja a csapdákat, ellopja a töltényeket vagy ehhez hasonlót művel. Még ha a csapdaállító abban a helyzetben van is, hogy ezen tárgyak beszerzésére rendelkezik a szükséges pénzüsszeggel, még sem vehet azonnal új csapdákat, töltényeket stb. A legközelebbi telep sok kilométernyi távolságra van, az út oda és vissza hetekbe kerülhet, melyek éppen a legértékesebbek, mert abba az időbe esnek, melyben a prémes állatok egy bizonyos helyen tartózkodnak, hogy azután ismét eltűnjenek, vagy egy más vadásznak zsákmányul essenek. Az egésznek azután az az eredménye, hogy a csapdaállító csak kevés árut szállíthat, adósságai a vállalatnál nőnek és e mellett az ő hirneve is csorbát szenved. Rossz néven vehetjük ezek után emberünköt, ha azt a gazembert, ki őt munkájában megzavarta és a létért való hecsületes küzdelmét megnehezítette, egyszerűen lelövi?

Ezen embereknek a jó és rosszról való felfogásuk olyan durva és kezdetleges, mint az életmódjuk és igazságosan csak az összes körülmények mérlegelése után télhető meg, ezzel pedig a lincselés feletti szigorú felfogásunk enyhült.

A tulajdonképeni tárgytól való fenti eltérés azért volt szükséges, hogy megmutassuk, milyen veszélyeknek teszi ki magát az, ki ezen emberek életébe belenyul, akiknek a tulajdonjogról stb.-ről való felfogásuk nem ítélhető meg a mi törvényeink szerint.

Ha fáj a feje⁷ ne tévovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Éppen ezen veszélyek csábitották és csábitanak azonban sok, dúsgazdag és az összes sportoknak hódoló fiatalembert arra, hogy a bűn útjára lépjen.

1909-től 1911-ig az Egyesült-Államok különböző városából több, a legelőkelőbb társadalmi osztályhoz tartozó fiatalember, akiket mindenki mint bátor lovasokat, uszókat stb. ismert, nyomtalanul eltűnt. Sokáig nem akadt nyom, melyből arra lehetett volna következtetni, hogy ezek bol lennének keresendők? A sok magándetektív-intézetek egyikének sikerült végül megállapítani, hogy a keresett fiatalembereknek az a különös gondolata támadt, hogy elmennek lovakat lopni, betöréseket elkövetni stb. A fiatalok eszméjüket meg is valószínűsítették, beszerezték a létező legjobb felszerelést és különböző kerületekben a lólopásokat tervszerűen üzték. Félreeső telepítvényeken összefogdosták, elhajtották s végül megölték a legjobb lovakat. Az állat hullájánál azután visszabagyták az állat értékét s azonfelül még valamit készpénzben, úgy hogy a tulajdonos szerintük nem szenvedett kárt. Egészen helyesen úgy számítottak, hogy a tulajdonosok követni fogják nyomukat és így a pénzt is megtalálják.

Eddig a dolog tulajdonképpen rendben volna. A tolvajok t. i. így gondolkodtak: a csikós, illetőleg a ménes tulajdonosa megkapta a pénzt, mi pedig a lovat és ezenfelül még kitűnően mulattunk és a veszélyes vállalkozás varázsát élveztük is. A károsultak azonban más véleményen voltak; üldözték a fiatalembereket és egyszer-músszor néhányat el is fogtak a különös tolvajok közül, kiknek azon védekezését, hogy «ők csak tréfáltak» nem fogadták el; miután tetten érték őket, a lótolvajokra szóló régi törvény nyert alkalmazást: felakasztás! Ez rövid úton meg is történt! Csak néhánynak sikerült borzasztó testi fenyíték árán szabadulni. Úgy a «biróknak» mint az «elitáltaknak» jó okuk volt hallgatni s így sokáig nem került a nyilvánosság elé, hogy az eltűntek mint lótolvajok az akasztófán vándoroltak a másvilágra.

A fenti esetekből kifolyólag bevezetett vizsgálat során még egy egész csomó igen épületes dolog került felszínre, melyek mind a «sportbűnök» rovására voltak irandók.

Igy 1911-ben New-York, Washington és több más államban is leginkább egyedül álló villákban és bank-épületekben számos, vakmerően végrehajtott betörés történt. A betörők főképpen ékszereket és értékpapírokat, valamint apróbb használati és művészeti értékkel bíró tárgyakat vittek magukkal; a készpénzt figyelemre se méltatták. Néhány nappal a betörés után a károsok azután postán vagy küldönc útján ismét visszakapták az ellopott holmit és ezenfelül rendszeren még az eltörött ablaktáblákért, szétzuzott butodarabokért, feltört pénzszekrényekért stb. egy bizonyos összegű kártalanítást is. A károsult címére legtöbbször még egy levél is érkezett, melyben a tettesek az okozott alkalmatlankodásért bocsánatot kérnek, vagy

pedig a károsultnak tréfásan szemrehányásokat tettek azon bűneiért, melyekre a betörők az iratok átkutatásánál rájöttek. Véletlenül kiderült azután, hogy a tolvajok a legelőkelőbb társadalmi osztályhoz tartoztak és hogy tetteiket csupán az azokkal járó veszedelmek kedvéért, vagy azért hajtották végre, hogy embertársaikat bosszantsák. Azon ügyesség, melylyel a betörések végrehajtottak, arra engedett következtetni, hogy azoknál «szakemberek» is közreműködtek; tényleg ki is derült, hogy a «sportkedvelők», utjaikon bivatásos betörőket is vittek magukkal és ezeket tanítói működésükért busásan fizették.

Hasonló eset történt Baltimoreban. Ott a rendőrség több esetben néhány fiatalembert, közöttük két fiatal leányt is zsebtolvajlásban ért tetten. A vizsgálat kiderítette, hogy ezen zsebtolvajlások is sportból követték el és hogy a tettesek egy esetben sem szenvedtek kárt, mert az ellopott tárgyak a «talált tárgyakat nyilvántartó rendőrségi hivatal»-ba küldettek, honnan a károsultak — újsághirdetés által figyelmeztetve, — a tárgyakat ismét elvihették.

A «sporttolvajok» a zsebmetszés tudományát ugyancsak hivatásos zsebmetszőktől tanulták, kik e célra egész tolvajiskolákat rendeztek volt be, melyek minden szükségessel, mint felöltözött babák stb. fel voltak szerelve.

1900-tól 1907-ig a new-yorki legfelsőbb «négy száz»-at, legzárkózottabb társadalmi összefogóknál is előfordult tolvajlások tartották izgalomban, melyek következtében a milliárdosok pazar életmódjában is kellemetlenségek merültek fel.

Előkelő estélyi öltözetbe bujtatott titkosrendőrök minden fáradozása biabavaló volt, a tettest nem sikerült elfogni. Csak az a feltevés maradt tehát hátra, hogy a tettesek csak ezen társaság tagjai lehetnek és a legtapasztaltabb zsebtolvajt is megszégyenítő ügyességgel és vakmerőséggel járnak el.

Az elveszett, illetőleg ellopott drágaságok értéke már egy millió dollárnál is többet tett ki. Különös feltűnést keltett egy becses, 200,000 dollár értékű ékszernek az elveszése, mely a tulajdonosnőnek new-porti villájából lopatott el. Még nagyobb feltűnést keltett azonban, midőn a károsult nő néhány héttel később kijelentette, hogy az elveszettnek hitt ékszer new-yorki palotájában felejtette és ott meg is találta. Ily nagyfoku feledékenység még egy milliárdosnőnél is kell, hogy feltűnést keltsen és így általános volt az a vélemény, hogy a tolvajlást egy, a meglopott nőhöz közelálló egyén követhette el és hogy a titokzatos esetet ezért akarják agyonhallgatni.

Rövidesen ezután egy, a new-yorki legelőkelőbb társaságban vezető szerepet játszó hölgy iróasztalából 10,000 dollár készpénz tűnt el úgy, hogy a tettesnek legcsekélyebb nyoma sem maradt hátra. A lopás egy társadalmi összefogóval alkalmával történt és miután a palota egész

HA KÖRÖG, HASZNÁLJON AZONNAL
HURUTPASZTILLÁT!!

mely a legmakacsabb köhögést is azonnal elmulasztja. 1 doboz 50 fill.
3 doboz 1 K 20 f. Kapható mindenütt. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

Reuma, csúsz, kőszvény, mindennemű megfázástól eredő
fájdalmat párszori használat után megszüntet a Gerő-féle
MENTHOL REUMASZESZ

Ára 1 kor., 3 üveg 2 K 50 fill. Készíti Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrösön.

időn át a legszigorubb őrizet alatt állott, abba észrevétlenül senki sem tudott volna behatolni: miután továbbá a cselédség feltétlenül megbízható volt és tisztességükért a háziasszony kezességét vállalt, csak az az egy lehetőség maradt még hátra, hogy az előkelő vendégek egyike nyitotta fel az íróasztalt és lopta el a bankókat.

Egy velencei ünnepély alkalmával, mely ugyancsak a 400 leggazdagabb new-yorki lakóst egyesítette, a legmesszebbmenő óvintézkedések történtek, hogy minden lopás lehetetlenné tétessék. Midőn a vendégek eltávoztak, mindezeknek dacára sok drágakő és ékszer hiányzott. Sőt néhány egészen közönséges betörés is kíséreltetett meg két new-yorki milliomos palotájában, melyek ugyancsak előkelő gazemberek közreműködésére engedtek következtetni.

A gonosztevők azonban egy esethen sem üldöztek, sőt az érdekeltek azon voltak, hogy a megtörténtekekről ne jusson semmi nyilvánosságra.

1907. évi január havában azután egy rövid közlemény jelent meg a lapokban, mely szerint egy, az előkelő társasághoz tartozó egyén lopáson tettenéretett. Lakásában százával találták az ékszereket és tucatszámra a nagy összegeket tartalmazó pénztárczákat.

Minden egyes tárgyra fel volt jegyezve, hogy mely napon és mely órában és honnan lopatott el. Egy „Végrendeletem” felírással ellátott borítékban egy irás feküdt, melyben az összes tolvajlások pontosan fel voltak sorolva és abban fel volt említve az is, hogy az összes tárgyak halál esetén a károsultaknak névtelenül visszaküldendők. Eljárását indokolandó a tolvaj megjegyezte, hogy a milliárdosoknak meg akarta mutatni, hogy ők, minden pénzük dacára, mégis veszélyeknek is ki vannak téve. Ő nem gondolt arra, hogy a lopott tárgyakat megtartsa. Egy részük már visszaadott a tulajdonosoknak, egy más részük pedig ugyancsak, de csak később vándorolt volna névtelenül gazdájukhoz vissza.

A veszélyvel való játék különös ingerrel volt ő reá és azt épen oly sportszerűen űzte, mint a gépkocsizást vagy a vadászatot.

A végrendeletben foglaltak teljesen szavahihetők voltak, mert az ellopott tárgyak egy nagy része tényleg már visszakerült a tulajdonosokhoz és a tolvaj maga is többszörös milliomos volt. Birósági eljárásra ez esetben sem került a sor, mert az egész ügyet rövidesen eltűsölták.

(Vége köv.)

Oktatás az őrsön.

Irtá: Argay Ferencz m. kir. csendőrfőhadnagy.

(Folytatás.)

VIII. Oktatás megosztása.

Az őrsön való oktatás ekként való szervezése nagy terhet s felelősséget hárít az őrsparancsnokra s minden-

kor feltételezi, hogy az kötelességeit ellátni tudja és akarja is. Kisebb őrsökön az oktatással járó munkát az őrsparancsnok, azt hiszem, képes lesz elvégezni, nagyobb létszámmal bíró őrsökön azonban szükséges lesz az oktatás munkáját az őrsparancsnok s altiszt helyettese között megosztani, városi őrsökön pedig, ha elegendő altiszt áll rendelkezésre, minden kiképzési csoportot ajánlatos más és más oktatóra bízni.

Ha tényleg több oktató vezeti az oktatást, azok egymást kivételesen, de csakis olyankor, amikor az egyik oktató a hozzátartozó oktatandókkal buzamos ideig (pl. vezénylés miatt) foglalkozni nem bír, helyettesítetik is. Rövidebb ideig tartó távollét esetén (szolgálat) csupán arra folynak be, hogy az oktatandók a napirend szerinti foglalkozási időben, feladott leckejükkel foglalkozzanak.

Megosztott oktatás esetén is azonban a katonai gyakorlatok (szuronyvívás, kardvívás) lehetőleg az őrsparancsnok vezetése alatt veendőek elő.

IX. Oktatási napok.

Már az Általános szolgálati határozványok felismerték annak szembeötlő hátrányát, hogy oktatásunk egy lényeges, messzekiható fontosságú része altisztek által végeztetik s mind ez a szolgálati könyv, mind az Utasítás a szemlék megtartására című szolgálati könyv a szemlélő előjáróknak, nevezetesen és első sorban a szakasparancsnokoknak első és fő kötelességévé teszi az őrsön való oktatást. Különösen a járőrvezető- és altiszti sarj-képzésnél kívánatos egy magasabb rendű pedagógiai tényező behatása.

A mai szemlerendszer mellett azonban, amidőn a szakasparancsnok őrséit évente csupán kétszer látja, ily alkalmakkor is sokszor legénységét szemle s így oktatás alá nem vonhatja, oktatása és befolyása nem lesz rendszeres és ennél fogva hatásos sem lehet, annál kevésbé fog rendszeres, ily eredménnyel járnai a szárnyparancsnoki vagy törzstiszti szemle.

Bárhogyan rendezzük is az őrsön való oktatás kérdését, ha változatlanul az altisztek kezében marad az, *ideális eredményeket a járőrvezető és altiszti sarj képzése terén nem várhatunk.* Már pedig a fokozódó igényeknek megfelelően fokozottabb alapossággal kell, hogy történjék ezek kiképzése is.

Bizonyítja ennek az irányzatnak kívánatos voltát a központi továbbképző tanfolyammal való kísérletezés.

Csak hogy a kiképzés ily módja a közbiztonsági szolgálattól vonja el a legénységet, holott ennek megtörténnie nem szabad. Ezzel azután már meg is határozottam volna, milyen legyen az ideális járőrvezető- és altiszti sarj-képzés. Egyrészt ne vonja el a kiképzendő legénységet a közbiztonsági szolgálattól, másrészt mégis az altisztnél magasabb rendű tényező befolyásával kell, hogy történjék.

Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a szakasparancs-

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—59.

BUTOR

Rajner főherczeg. (Elhunyt január 27-én.)

nok a mainál hatásosabb módon foglalkozhat a kiképzendőkkel.

Minden szakaszpáncsnok szemléi alkalmával összes legénységevel foglalkozik. Ez uton megismeri azok képességeit, kiképzési színvonalukat s továbbképzésre való alkalmasságukat. Módjában áll kiválasztani a 'másodcsendőrök közül azokat, akik járőrvezetők, ezek közül azokat, akik altiszti sarjakká képezhetők.

A kiválasztottakkal a kijelölt tananyagot s tantervnek megfelelően külön s behatóbban kell foglalkoznia.

Oktatási napokat kell rendszeresíteni, amelyeken ez a foglalkozás történik.

A kiválasztott legénység meghatározott időszakokban a szakasz székhelyén összegyűl, annak figyelembe vétele mellett, hogy ezáltal a közbiztonsági szolgálat hátrányt ne szenvedjen.

Úgy gondolom, hogy némi költségtől sem szabadna visszariadni.

Elvül szolgálna, hogy az őrsről való távollét a 24 órát csak kivételesen érné el, tehát az őrsről való távollét a közbiztonsági szolgálatot nem érintené és rendszerint csak egy-egy vezénylési pótlíj merülhetne fel. Szállító eszközként — költség kimelés végett — csak vasut lenne igénybe vehető. Ha valakinek kiképzése ekként nem történhet, alkalmi áthelyezéssel lehet segíteni. Ha a szakasz elhelyezési viszonyainál fogva az összes kiképzendők ezen elv betartása mellett össze nem

gyűjthetők, ott a szakasz székhelyén kívül még egy kiképzési központ jelölendő ki, hova azután a szakaszpáncsnok kiszáll.

Egyelőre elegendőnek vélem, ha minden két hónapra egy oktatási nap esnék. Oly időszakokban, amidőn szakaszpáncsnoki szemle esedékes, az oktatási nap ezzel kapcsolatosan minden járásbeli legénység számára a járás székhelyén tartandó meg s evégett a szemle-idő 12 órával megbosszabbítható lenne. Ily alkalmakkor mód nyújtatnak kevesebb kiképzendővel behatóbban foglalkozni.

Minden oktatási napon legalább hat óra elmélet és két óra gyakorlat tartandó. Megmagyarázandó a nyolcz hétre terjedő anyag és számon kérendő a feladott lecke.

Az oktatási napokon résztvevőkkel szemben az őrsparancsnoknak csupán az a kötelessége, hogy azok segélyére, támogatására legyen, a napirend szerinti foglalkozásukat ellenőrizze és a heti anyagot számonkérje.

Az írásbeli stb. feladatokat a szakaszpáncsnok adja fel, de a kidolgozatokat az őrsparancsnok minden héten elbírálni tartozik, az oktatási napokhoz azonban a vonatkozó füzetek mindenkor elviendők, amikor a szakaszpáncsnok által felülbíráltatnának s rövid időn belül az őrsre visszaküldetnének.

Az első kiképzési csoportba tartozók oktatási napokon egyáltalán nem vesznek részt. Így lenne ez azokkal a második kiképzési csoportbeliekkel is, akik az oktatási napokon már egy éven át résztvettek és a kijelölt anyagot sikeresen áttanulták, feltéve, hogy továbbképzésre nem alkalmasak, továbbá az oktatási napokon már résztvett III. csoportbeli egyénnel is.

Mindezek folytatólagos oktatása tisztán az őrsön történik, ellenben szemlék alkalmával a szakaszpáncsnok előrehaladásukról, illetve az elvégzett anyagban való megerősödéssel meggyőződést szerezni tartozik s hanyatlás esetén oktatási napokra vonhatja őket.

X. Az oktatás módszere.

a) Elméleti oktatás.

Az elméleti oktatást illetőleg az Általános szolgálati határozványokban lefektetett elvek a pedagógiával ellentétben nincsenek. Czélszerűségi és gyakorlati okokból mindazonáltal ajánlatos lesz azoktól némileg eltérni.

Az elméleti oktatásnál törekedni kell: megértésre és elsajátításra.

A megértést a megmagyarázás és a szemléltetés fogja szolgálni.

Általában az oktató jelölje meg az anyagot, amelylyel foglalkozni akar. E czélból vegyen alapul egy gyakorlati példát, ha a közelben egy odavágó eset a gyakorlatában előfordult, vegye ezt alapul és erről térjen át a megmagyarázandó tananyag részére. A gyakorlati példából való kiindulás felkelti az érdeklődést, előmozdítja a megértést és könnyíti a tananyag rész megjegyzését is. Mindonkor a szolgálati könyv és sohasem valamely magyarázó segédlet veendő igénybe, mert a szol-

POLGÁR SÁNDOR
orvosi műszer- és kötszer gyárosnál
telep: Bpest, VII., Erzs. bet-körút 50.

legújányosabban beszeresettek összes botogápolási tárgyak, kötszerek, fecskendők, m. kir. szab. Polgár-főle sérekkötők, gnm. műszeranyag stb. stb. — Képes árjegyzéket ingyen és bórmentve küld az üzletvezetőség, csak megadandó, mily tárgy szükségeltetik.

Ezen hirdetés bejelentése esetén 10% árkedvény a Csendőrs. Lapok olvasóinak.

gálati könyvekkel kell megismerkedni. (Kivételnek esupán az I. csoportbelieknél lehetne helye.) A megbeszélendő anyagot most olvassa fel és ismertesse az egyes és magyarázatán szoruló szók jelentőségét. Ezután — a kiindulási példa alapján az egész fogalmat — a szók közötti összefüggést kell magyarázni. Minél kisebb értelmi képességű egyén az oktató, annál egyszerűbben kell vele beszélni. A sok beszéltől általában óvakodni kell, ez összezavarja, megriasztja az oktató, a sok példát is mellőzni kell, ezek megosztják a figyelmet, ellenben ajánlatos mindig jellegzetes, kételyt nem hagyó példákat használni. A magyarázatot kívánó szók magyarázása a legegyszerűbb módon kell, hogy történjék, ha lehet, egy oly szóval, mely hasonló jelentőségű s a csendőr előtt ismeretes, esetleg megmondjuk, hogy a szót jelentő tárgy stb. mire való, hol fordul elő, ha lehet, a tárgyat felmutatjuk. Meghatározásokat (definíció) használni nem szabad. Ha valamilyen elméleti részt több szempontból kell megvilágosítani, ami az I. csoportbelieknél kerülendő, akkor sem szabad eltérni a kiindulási példától, hanem ezt alapul megtartva, kell kimutatni a különböző lehetőségeket.

Már említettem, hogy a rokon tantárgyak a tanrendbe is akként veendőek fel, hogy az összefüggő részek egy időben jussanak oktatás alá. Ilyen összefüggő különböző tantárgyakból vett anyag magyarázásánál is a lehetőséghez képest mindig egy és ugyanaz a példa tartandó meg, természetesen megfelelő változtatással.

Ott, ahol a tanrend nem állítható össze ennek a szempontnak megfelelően, ha csak lehetséges, az oktató létesítse az összefüggést, akár a felhasznált példák segítségével, akár az illető anyagnak az összismerethez való viszonyának kimutatásával.

Az elsajátítás az oktatott feladata. (Ezzel külön fogok foglalkozni.) Az elsajátításra határidő tűzendő ki s a feladott anyag akkor részletesen számon kérendő. Ekkor már módjában áll az oktatónak különböző példákból kiindulni s ezekkel a megértés fokáról meggyőződést szerezni és a tudást mélyíteni.

Az elméleti oktatást előmozdítja, a megértést, de a memorizálást is könnyíti a szemléltetés. Ennek különösen a gyakorlatoknál lesz nagy jelentősége, de túlnyomórészt sikerrel használható az elméleti oktatásnál is. Szemléltetésnél felhasználhatók az oktató által beszerzett szemléltetési tárgyak, a gyakorlati szolgálat s a mindennapi élet.

A szemléltetésről s az ezen alapuló gyakorlati oktatásról c) pont alatt bővebben igyekszem kifejteni nézetemet.

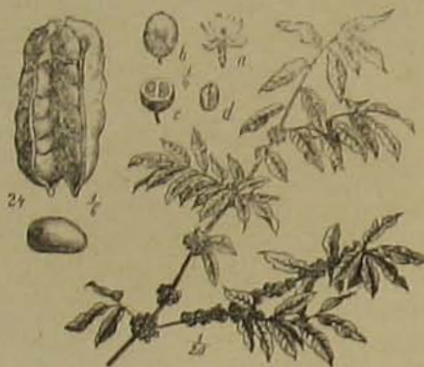
(Folytatás köv.)

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A kávéról.

A kávéról, erről a ma már palotában kunyhóban egyaránt elterjedt élvezeti czikkéről a nagyközönséget is igazán érdeklő dolgokat ír dr. Rotschnek Jenő a „Természettudományi Közöny» legutóbbi füzetében, a honnan mi is átveszük az alábbi részeket.

A kávé használata mind az öt világrészben el van terjedve s a kávéfa sok vidéknek legfontosabb gazdasági növénye. Ezt jelzi az is, hogy Costarica köztársaság czimerében kávéfa van.

A kávéfa ága termessel rakva, a magtartóhüvely, kávészem és virág.

A kávéfa forró égövi növény, nálunk legfeljebb üveg-bázakban látható. Szabadon egész Európában csak egy helyen látható, a felsőolaszországi Lago Maggioreban levő Isola Madren, a melynek különleges fekvésénél fogva valószínűleg trópusi éghajlata van s a hol tulajdonosai, a Borromei herczegok már több mint 200 éve forró égölvi növényekből álló botanikus kertet tartanak fenn. A kávéfa a Galajfélék (Rubiaceae) családjából való Coffea nemhez tartozik, a melynek 50 faja közül azonban élvezetre alkalmas kávészemeket csak két faj szolgáltat, úgymint a Coffea arabica s a Coffea liberica. Ezek között is az utóbbi alárendeltes jelentőségű, míg az előbbi, az arabiai kávéfa, a régebben használt, általánosabban művelt, s a legjobb kávé szolgáltatja.

Az arabiai kávéfa eredeti hazája Kelet-Afrikában, Dél-Abesszinia és a Viktória Nyanza-tó környéke, hol a kávéfa nagy erdőségeket alkot. Fája 8—10 méternyire megnő, levelei örökzöldek, nagyon hasonlítanak a babérlevelekhez, csakohgy jóval nagyobbak s 20 cm hosszúságot is elérhetnek. Virágainak alakja és illata a jázminéra emlékeztet, ezért a kávéfát Jussieu arabiai jázminnak (Juzminum arabicum) nevezte el.

Az arabiai kávéfa három éves korában virágzik és terem először. Legkésőbb hat éves korától fogva s 20—30 éven át terem. Egy-egy kávéfáról $\frac{1}{3}$ —1 kg, ritkábban ennél több kávészemet gyűjtenek; legtöbbször terem a braziliai, legkevésbé a ceyloni és jávai kávéfa. A virág élete csak néhány napig tart, azonban a fa évenként többször is virágzik, úgy, hogy állandóan van rajta virág, éretlen és érett termés; az utazók

Olje meg De vigyázzon, a gazdaságában és háztartásában nagy károkat okozó egereket és patkányokat, hogy hasznos állatait meg ne mérgezze: 5197

VETERINÁRIA DROGERIÁBAN, BUDAPESTI, LÓNYAY-UTCZA 19. b. SZ.

Egy holdra elegendő egérintő ára 3 korona 50 fillérbe kerül. — Irjon egy levelező-lapot.

A Morrattin a mezői és házi egerek és patkányok között pusztító betegséget idéz elő, megöli őket, de a többi állatra és az emberre ártalmatlan. — Megrendelhető a 5197

Az újszülött leendő trónörökös első fényképe. (Ferencz József Ottó főherceg, Károly Ferencz József főherceg újszülött fia.)

egybehangzó állítása szerint gyönyörű turka látvány egy kávéfa erdő, a maga fényeszöld lombjával, fehér virágaival, zöld, sárga és vörös gyümölcseivel.

Sok századon keresztül az arabiai kávéfa volt az egyedüli kávéfa, melyet nagyban termesztettek a 70 es években elkezdtek más Coffea-fajokkal is kísérletezni. A kísérletek meglehetősen eredménytelenek voltak, a mennyiben élvezetre a nagyban való termelésre csak egy faj, a libériai kávéfa (Coffea liberica) mutatkozott alkalmasnak.

A libériai kávéfa (Coffea liberica) hazája Nyugat-Afrikában a Libériai köztársaság és az ezzel szomszédos területek. Általában az arabiai kávéfához hasonló, de mindenképpen nagyobb, durvább és ellentállóbb, magva is nagyobb, de silányabb minőségű. Ezzel szemben előnye, hogy bővebben és már második évétől kezdve terem.

Mindkét kávéfajnak gyümölcse hét-tíz hónappal a virágzás után megéri, mi szép piros színéről könnyen föliismerhető.

A fán egyidejűleg, különböző érésű gyümölcsök lévén, az érettek leszedése különös gondot igényel és ott, ahol erre nem ügyelnek, mint például Bolíviában, silányabb minőségű kávé termelnek. Az arabok a gyümölcsöt addig hagyják fáján, a míg túlérlik és könnyen lerázható. Állítólag erre vezethető vissza az arabiai kávé kiváló minősége.

A leszüretelt gyümölcs további feldolgozás végett a gyárba kerül, hol vagy a nedves, úgynevezett nyugot-indiai, vagy pedig a közönséges, száraz eljárásnak vetik alá. Az előbbi eljárás szerint a gyümölcsöt vízárammal és zúzógépekkel húsától megfosztják és így a magvaktól nagyjában elkülönítik. A magvakat vízárammal az erjesztőkádakba mossák és 2-3 uapig ott állani hagyják. Ez alatt az idő alatt a magvakhoz tapadt hússal részec tejsavas erjedésnek indulnak, megpuhulnak,

mikor könnyen lemoshatók, míg maguk a magvak nem erjednek el. Az erjesztőkádakból a magvak ismét vízáram útján lapos mosókádakba kerülnek, ahol az állandóan áramló víz a hozzájuk tapadt nyálkás anyag utolsó nyomait is lemossa és a silányabb és éretlen magvak a víz felszínén úszva, könnyen eltávolíthatók. A mosókádakból nagy drótszitákra kerül a kávé, hogy a víz lecsöpögessen; innen kövezett vagy cementezett szárítókba teszik, ahol arasznyi magasan felhalmozva, napjában többször átlapátolják addig, a míg teljesen megszáradt.

A száraz eljárásnál a gyümölcsöt egyszerűen kupacokba rakják, vagy pedig vékony rétegben kitergetik, midőn a Nap hevétől megszalodik és teljesen megszárad, végül a külső megszáradt kemény réteget hámozógépekkel elkülönítik a magvaktól.

Mindkét eljárás befejeztével a magvakat még a belső pergamentszerű burok veszi körül, melyet külön gépekkel távolítanak el, legtöbbször már csak az európai kikötő városokban. Ezután ismét újabb gépekkel csiszolják a kávészemeket, majd rosták segítségével nagyság szerint különválogatják és oszmagolják őket. Szokásos a kávészemeknek úgynevezett szepítése is, midőn sárga okkerrel, vagy pedig faszénnel és indigóval zöldes, illetőleg sárgás és barnás színüket élénkebbé teszik. Szokásos az úgynevezett csinozás is, midőn a kisebb szemeket gözzel felduzzasztják, hogy nagyobbak legyenek, a mi azonban már határozott csalás, mert így a silányabb árú a jobb minőség árában adják el. Ez az eljárás a zamatra is rossz hatással van; és még nagyobb csalás, ha az így csinozott kávé még csiszolással szepítik is.

Mint minden természetett növénynek, a kávénak is talaj, égbajlat, termelési mód stb. szerint rengeteg válfaja van, melyek közül csak néhányat ismertettek.

A mokkalavé Arábiából és Abessziniából származik, zölesszürke, aprószemű, kiváló minőségű; Moka vidékén ugyan nem terem kávé, de Arabia belsejének termését itt rakják hajóra. Innen kapta nevét. A jávai és szumátrai kávé sárgás, vagy barnás és különösen nagyszemű; a ceyloni kávé feltűnően világossárgás színű s különleges savanykás ízű. A mexikói sötétkéke játszó és zöld, jó minőségű, de gondatlanul bánnak vele, a mi sokat levon értékéből. A guatamalai kávé sötétzöld kékes árnyalattal, a középamerikai fajok közt a legjobb minőségű. A venezuelai kávé a jávaihoz hasonlító; a portorikói igen jó minőségű, de kivitelre nem igen kerül, mert legnagyobb részben hazájában fogyasztják el; a jamaikai aránylag nagyszemű; a brazilai sokféle, általában apróbb szemű, zölde, ritkábban sárga, s az ntöbbit, babár meglehetősen ok nélkül, nagyon kedvelik.

A kávénak, mint élvezeti cikknek értékét a benne foglalt koffein, valamint a pörkölésnél keletkező zamatos anyagok adják meg.

A koffeintartalom azonban csak az emberi élvezetre használt arabiai és libériai kávéfára s még néhány más Coffea-fajra nézve jellemző, nem pedig az összes Coffea-fajokra, mert van több, például Coffea Mauritiana, Coffea Bonnierii stb., a melyek egyáltalában nem tartalmazznak koffeint. Érdekes, hogy a koffeintól mentes kávéfajok mind Madagaszkárbau otthonosak, míg azok, a melyek Afrika száraz földén termettek, mindenikben van koffein.

Egy másik fontos alkotórésze a kávénak a kávécsersav, mely különösen a pörkölt kávé zamatjának keletkezésében visz szerepet.

Miként ismeretes, a kávészemeket használat előtt pörkölik; így felapríthatók és darálhatók. Pörkölés közben fejlődik ki a kávé finom zamatja és e miatt kedvelt élvezeti szere mind az öt világrésznek. A kávé zárt edényben, kavarás közben pörkölik. Pörköléskor a kávé megbarnul, végre sötétbarna színt ölt, a felületén kiváló kávéolajtól zsírfényűvé válik s meglehetősen megduzzad. A jó pörkölés valóságos művészet, mely nagy gondot s jártasságot igényel, mert tőle függ a kávé zamatja. A helyesen pörkölt kávéból kitűnő, finom ízű, helytelenül pörköltből élvezetetlen ital készül.

A kávé élvezetének legelterjedtebb módja az, a mely nálunk is divik. A pörkölt és megdarált kávé forrásban levő vízzel lefedett edényben leforrázzák, s az így előállított forrázatot cukorral megédesítve s tejjel elegyítve isszák. Fontos, hogy a kávé forró vízzel csak leforrázzuk s ne főzzük, mert főzés közben aromájának nagy része elillan. A főzéssel készített kávé kevésbé jó, mint a forrázott. Az európai országok közül Spanyolországban és Portugáliában inkább csokoládét isznak, mint kávé; ezekben az országokban a kávé is csokoládé módjára készítik, a mennyiben a pörkölt kávé vízzel, tejjel és cukorral együtt főzik, miáltal kávéjuk íze teljesen különbözik a mi kávénk izétől. Törökországban, s általában Keleten a kávé nem darálják, hanem közel lisztfinomságúra megőrlik, a csészét harmadrészeig e finom porral megtöltik, forró cukros vízzel leöntik s ezt a forrázatot mindenestől isszák.

Egészen másként élvezik a kávé eredeti hazájában, Kelet-Afrikában; valószínűleg a kávé használatának ez az ősi módja; ugyanis Ugandában, a Viktória Nyanza-tó vidékén a nyers kávémagot rágják, akárcsak a kóladiót, vagy a bagót. Ezen vidékkel szomszédos területen, a Tanganyika-tó partján pedig az ott honos Coffea microcarpa, Coffea laurina és Coffea Zanguebariae fajoknak nyers magvait rágják. Észak-Abessziniában a kávéfának

a leveleit, a melyek szintén koffein tartalmúak, leforrázzák, mint nálunk a teát, s ugyanezt teszik a malájok Szumatra és Jáva szigetén. A szomáli négek a félérett gyümölcsökből sűrű levest főznek s azt kanalazzák. Arábiában csak a kávéfát termő vidékeken készítik a kávé pörkölt kávémagvából, míg a többi vidékein a gyümölcsnek szárított és megpörkölt húsából készítik az italt, melyben a húsnak cukor- és koffeintartalma viszi a főszerepet. Perzsia egyes vidékein a gyengén pörkölt kávé finom lisztte őrlik s ezt eszik kávéskanálszámra. Kelet India egyes vidékein nyers kávébabból készítik az italt. Legkülönösebb módja a kávé élvezetének mindenesetre az, a mely Arábiában, Aden vidékének benszülőtteinél divatos. Ott a gyümölcsöt megrájják, forró vajba, vagy olajba teszik, lefedik, egy darabig párolják, azután a vajat vagy az olajat leöntik róla, s tetőtől-talpig bekenik vele magukat. A leirt módon elkészített kávégyümölcsre újabb olvasztott vajat, vagy olajat öntenek, mézet s főtt kukoriczát elegyítenek hozzá s készen van a kitűnő eledel. Kelet-Indiában egy kis cibetmacskafaj különös szeretettel dézsmálgatja a kávéfa édes, érett gyümölcsseit, magvait azonban nem bírván megemészteni, azok változatlanul mennek át belén; a benszülőttek ezeket a kávészemeket kiválogatják Paraduxurus ürülékéből, bogy belőlük különösen kedvelt kávéjkat készítsék.

Nem tudjuk, hogy kávéból mikor készítettek először italt. Az orvosi tudományok atyja, Hippokrates, Kr. e. az V. században megemlékezik az orvosszerül használt egyiptomi babról s az abból készült gyógyító hatású forrázatról. Nehéz eldönteni, hogy e névvel a kávé, vagy más magot illette-e? A keresztes háborúk idejében a kávé keleten még nem volt elterjedve. Magában Arábiában is csak a XV. században fogyasztották általánosan kávé. Régi krónikák szerint Arábiában állítólag már a X. században is ismerték.

Faustus Noiron, egy 1691-ben megjelent latin nyelvű, a kávéról írott munkájában közli azt a mesét, hogy a X. században egy arabiai kolostor kecskéi kávéfában bővelkedő vidékre kerültek, a kávéfa leveleiből, gyümölcséből ettek, mitől nagyon vidámak lettek s egész éjjel álmatlanul ugráltak; ez a barátoknak tudomására jutván, maguk is megkísérlették a kávé hatását és kitűnő áloműző szernek találták. Tekintettel arra, hogy a kávéfa Arábiában vadon nem nő, ez a mese aligha vonatkozhatik a kávéra. Azonban terem Arábiában egy a Celastraceae családja tartozó Catha edulis nevű cserje, melynek koffeintartalma leveleit rágják, azon kívül belőlük forrázatot is készítenek. E növények hatása megegyezik a kávééval. Régebben, a kávé elterjedése előtt, Arábiában és Abessziniában nagyban termelték s általánosan használt élvezeti cikk volt, míg ma csak szűkebb körben használják. Lehet, hogy Noiron meséje erről a növényről szól, annál is inkább, minthogy arabul «kávé» általában növényből készült italt jelent, s a bort, a káthot, a kávé egyaránt jelentheti.

Az első európai, a ki saját tapasztalatai alapján ír a kávéról, Rauwolf Leonhardt augsburgi orvos volt, a ki 1573-ban járt Aleppóban s tíz évvel később megjelent munkájában jól leírja a kávénövényt és használatát; míg a kávéfa első ábrázolása Prospero Alpini «de plantis Aegypti liber» című 1592-ben Velenczében megjelent művében látható. Az első magyar, a ki kávé ivott, állítólag I. Apafi Mihály fejedelem volt, mikor 1663-ban Érsekújváron a nagyvezérnél tisztelgett. Legrégebben ismerték a kávé Egyiptomban, majd Perzsiában, a hol jóval a XV. század előtt, mikor Arábiában

ismerték meg, már használták. A kávé a törökök útján terjedt el Európában, hol csodálatos társadalmi hatása volt. Ugyanis a kávéházak rövid idő alatt általános, de különösen a politikusok, művészek, írók találkozó helyeivé váltak. Nagyon sok politikai és társadalmi újításnak bölcsője a kávéházakban ringott. Érdekes, hogy a törökök a »bölcsesség iskolájának« neveztek a kávéházakat. A szultánok, a papság hamarosan felháborodtak az onnan terjedő szabadabb eszmék ellen s ismételtelen elrendelték az összes kávéházak bezárását. Ugyanazt cselekedte II. Károly angol király is, ki 1675-ben az összes londoni kávéházakat, mint a »lázasadás iskolái« bezáratta. Az első nyilvános kávéház Konstantinápolyban 1534-ben, Párisban 1672-ben, Bécsben 1683-ban, Berlinben 1721-ben, Magyarországon Pozsonyban 1730-ban létesült. Pesten 1848-ban a híres Pilvax-on kívül még csak két kávéház volt, míg ma már százakra megy számuk, s Budapest kávéházak tekintetében nagy számukat, valamint fényes berendezésüket véve első városa nemcsak Európának, hanem az egész földkereségének.

Különösen érdekes körülmények között létesült az első bécsi kávéház, a melyről érdemes megemlékezni. 1683-ban Kara Mustafa seregei ostrom alá vették Bécs várát, a mely menthetetlenül el is esett volna, ha az ostromlottak segítségére nem jön Szobieszky János lengyel király, a ki a törököt szíjjelverte s megmentette Bécsét a felhold uralmától. Az elfoglalt török táborban a lengyelek többek között nagy kávékészletet is találtak, a melyet egy Kolschinsky nevű lengyel katona kapott bátorsága jutalmául, s ezzel alapította Bécsben az első kávéházat a Schlossergasseban.

A közölt adatok szerint a kávé Európában elég lassan terjedt el és sokáig tartott, a míg mai népszerűségét megszerezte. Ezt a következő adoma is igazolja. Értesítet angol királynő, mint ritkaságot egy font kávéét küldött ajándékba a francia királynénak, a ki azt átadta udvari szakácsának elkészítés végett. A szakács még sohasem látván kávéét, azt hitte, hogy valami különleges főzeléknek való babbal van dolga és föl-tette főni, azonban akármédig főzte, a bab csak nem akart megpuhulni. Végre is jelentette, hogy az újfajta babot puhára főzni nem bírja, mert bizonyára az egyenlítő vidéken, a honnan ez a bab származik, a forró víz sokkal forróbb, mint minálunk, s csakis ott főzhető meg.

A kávé elterjedésének egyik főoka különben abban rejlett, hogy eleinte nehezen tudták megtanulni pörkölését s leginkább agyonpörkölt kávéból készítettek nem túlságosan kellemes ízű italt. Később nagyon elősegítette elterjedését az a szokás, mely Franciaországból indult ki, hogy tejjel elegyítették a kávéét, miáltal ize enyhébbé, simábbá vált, a mi az európai közönség ízlését jobban kielégítette. Amaz okok között, melyek a kávé elterjedését megnehezítették, első volt az idegenkedés minden újtól, azután aggodalmaskodás az egészség miatt, s végül az a félelem, hogy a hazai bor- és sörtermelésnek kárt okoz, miért mindenféle tilalmakkal igyekeztek megakadályozni, hogy a pénz külföldre vándoroljon. Ez utóbbi szempont készítette Poroszországban II. Frigyeszt arra, hogy a kávékereskedelmet monopoli-zálja oly módon, hogy eltiltotta a kávéét otthon pörköl-ölni, hanem nagy állami pörkölőket állított fel, melyekben drága pénzzel kellett a kávéét megfizetni. Csak egyes nagyuraknak meg a papoknak engedte meg, hogy külön díj lefizetése után, kávéjukat otthon pörkölhessék. Ugyanaz a törekvés, hogy az idegen származású kávé a pénzt külföldre ne terelje, indította meg azt a mozgalmat is, hogy a kávéét lehetőleg honi termékekkel

helyettesítsék. Ez a törekvés eredményezte, hogy a különböző kávépótlékok máig is Németországban vannak leginkább elterjedve. Ezeknek terfoglalását a kávé rovására a Napoleon által létesített szárazföldi zárlat is nagyon előmozdította.

A kávé használatának elterjedésével Európában nem tartott lépést a kávének termelése eredeti hazájában. Ez a forró égövi gyarmatokkal bíró országokat arra indította, hogy igyekezzenek a kávé termelését gyarmataikon meghonosítani. Az első, a kiknek ez sikerült, a hollandiak voltak, a kik Arábiából hozott kávéval Jávában folytattak eredményes kísérleteket; itt 1690-ben szüreteltek először ott termelt kávéét, s ez volt kezdete az oly nagy jelentőségű délkeletázsiai kávétermelésnek. Amerikában is, Surinamban a hollandiak hono-tották meg a kávé termelését 1718-ban, innen a francziák 1721-ben átvitték Cayennébe, Cayennéből 1727-ben került a kávéfa Braziliába, nagyobb mértékben azonban a XVIII. század vége felé kezdtek természetben s azóta Brazília a Föld legelső kávétermelő államává fejlődött. Kévs sikerrel járt a németeknek az a törekvése, hogy afrikai gyarmataikon a kávéfát meghonosítsák; nagy áldozatokkal megalapított kávétermelésük erősen hanyatlik.

KÉPEINKHEZ.

Gyász és öröm az uralkodó családban.

A közelmúlt napokban, *Rajner* főherczeg Ö Fensége elhalálozásával, gyász érte az uralkodó családot. A képeink egyikén bemutatott főherczeg 86 évet élt s leg-öregebb tagja volt az uralkodó háznak. E hosszú idő alatt úgy is mint katona, úgy is mint polgár kiváló érdemeket szerzett. Sok éveken át volt a hadsereg főparancsnoka s az osztrák Landwehr is neki köszönheti eredményes újjászervezését.

Eseményekben gazdag életében a tudomány és művészet iránt is élénk érdeklődést tanusított. Kedvelte, támogatta a tudomány és művészet terjedését s tudomány-szeretetéről híres volt az egész tudományos világban.

Szeretett tudósokkal és művészekkel fesztelen érintkezésben állani és a nagy tudományos vállalkozások haladását és fejlődését és a művészeti törekvéseket mindig élénk figyelemmel kísérte és bőkezű támogatásával igyekezett is azokat minden téren előmozdítani.

Nemesszivű és messzelátó törekvéseinél és jótékony-ságánál fogva általános tisztelettel övezték a lakosság minden rétegében. S így nemcsak a történelem lapjain, hanem a birodalom lakossága szívében is hosszú ideig élni fog emlékezete.

A gyászt, melyet e haláleset okozott, nagyban enyhíti az az örvendetes családi esemény, hogy Károly Ferencz József főherczeg Ö Fensége, a prezuntív trónörökös nejenek, Zita főherczegnőnek, akiknek házasságkötéséről annakidején mi is megemlékeztünk, pár hónappal ezelőtt fia született.

Az újszülött főherczeg, mint az az egyidejűleg bemutatott arczképen is látható, egészséges és korához képest erősen fejlett gyermek; okos szemcivel és gondolkodó arczkifejezésével mintha már most is érezné azt a hő-dolatteljes mély tiszteletet, amely mint leendő trónörökös, most kicsiny korában is körülveszi s a melynek még fokozottab mérvhen fog részesévé válni annakidején a trónöröklés után.

HIREK.

A bosznia-hercegovinai pénzügyőrség bevonása a kölcsönös tiszteletadásba. A folyó évi január 4-én kelt 16,430/eln. 1912. számú honvédelmi miniszteri rendelet szerint, a bosznia-hercegovinai pénzügyőrség is bevonatott a fegyveres erő tagjai és m. kir. csendőr-ség közötti kölcsönös tisztelgés kötelezettségébe. Az erre vonatkozó «Részletes határozványok» a csendőrségi Rendeleti Közlöny legközelebbi számában fog teljtartalmulag közöltetni.

Igazolványos altiszteknek posta- és távirdasegéd-tiszti próbaszolgálatra bocsátása. A folyó évi január 25-én kelt 12,000/20—a. számú honvédelmi miniszteri rendelet szerint, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úr az altiszteknek a posta- és távirdasegéd-tiszti képe-sítés megszerzethetése céljából, próbaszolgálatra bocsá-tását újból engedélyezte. Az erre vonatkozó fennebb idézett körrendelet szintén a csendőrségi Rendeleti Köz-löny egyik legközelebbi számában fog közzététetni.

Kérelem. Sztaskó Károly, a bács-bodrogmegyei Felső-kaból községben állomásozó csendőr, kéri az I. csendőr-kerület állományában szolgáló Olaj János csendőrt, ki-vel 1908. évben a 32. gyalogezred 4. századánál Bécs-ben együtt szolgált, hogy címét fontos okból közölje vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Elárverezett csontvázak. Santiagó de Kubában a minap érdekes árverés volt. Egy nagy csontvázgyűjtemény került dobra, a mely azelőtt az elhunyt Domingo y Dominguer milliomosé volt. A csontvázgyűjtemény azért is érdekes, mert számos amerikai és kubai államférfi-nak és kutatónak a csontváza van benne. Valamennyi közül a legnagyobb áron, 15 ezer dolláron kelt el Mar-tinez Kampos tábornoknak a csontváza, a ki 1879-ben Kubán megszerezte a főhatalmat a Kuba történetének lényeges fordulatot adott. A legrégebb emlék a portu-gál Kabral koponyája, a ki 1500-ban véletlenül fölfe-dezte Braziliát. Az elárverezett legérdekesebb tárgyak közé tartozik Schonten felfedező csontváza, a ki 1616-ban felfedezte a Horn-fokot, és a francia de Pages csont-váza, a ki az 1761-diki Red-River expedíciójával szer-zett magának hírnevet. José de la Concha kubai állam-férfiú csontváza is a gyűjteményben volt. Az egész gyűj-temény mintegy 100 ezer dollárért kelt el. Az elhunyt milliomos néhány rokonának a csontváza is ott volt a többi között de az örökösök ezeket nem árvereztették el, hanem a családi sírboltba helyezték.

A sterling-árus. Különös eset történt nem régiben Londonban. A város egyik legnagyobb forgalmú terén,

a Trafalgar—Squaren egyik délután egy elegáns fiatal-ember kiválasztotta azt a helyet, a hol legnagyobb volt a forgalom és hangos szóval hirdette:

— Öt font sterling egy shillingért!

Kezében egy ötfontos bankjegyet lobogtatott és hóna alatt nagy csomag ugyanilyen bankó volt, mikor pedig a vásár nem akart menni, kicsomagolta a nagyobbik paksamétát is és mutogatta, hogy abban is öt font sterlinges bankjegyek vannak. Az üzlet elég jó lett volna, mert végre is 25 koronáért érdemes 1 koronát adni. A járókelők legnagyobb része azt hitte, hogy valami újfajta reklám, mások bolondnak nézték a sterlingke-reskedőt s figyelmeztették rá az útszéli rendőrt. Így került a fiatal ember az őrszobára, a hol aztán kide-rült, hogy nem reklámzsedulákat árult egy shillingen és nem is örült, hanem fogadásról van szó. Tényleg vadonatúj, igazi ötfontos bankjegyek voltak a csomag-ban és a fiatalember a «Drury Lane» színház tagja, a londoni közönség kedvelt hősszerelmese, a ki társasá-gában egy milliomossal abba fogadott, hogy három óra alatt elad 25 csomag 5 font sterlinges bankjegyet, da-rabonként egy shillingen. A fogadást azonban elvesz-tette, mert kerek egy óra leforgása alatt csak három ember akad, a ki megvette a bankjegyet potom pén-zen. Tovább pedig nem árulhatta az ötfontosokat, mert örültnek gondolták és letartóztatták.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdé-sekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél-fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küld-jenek.

Havasí csendőr. Csupán a valóságos őrnesterek vannak fel-jogosítva saját költségükön beszerzett gyalogtiszti kardot szol-gálaton kívül viselni.

7000. Járőrvezetői pótdíjra annak lesz igénye, aki ezen pótd-ij életbeléptetése napjával járőrvezetővé kinevezve van vagy utóbb kinevezve lesz.

Pelneházi. A törvényt helytelenül értelmezi, a szolgálati idő tényleg 40 év, de mivel a csendőrségnél töltött minden 7 hó-nap 8-nak számít, a teljes fizetéssel felérő nyugdíjat már 35 szolgálati év múlva előri. A kérdezett cikk csupán a törvény-javaslattal ismertetésével foglalkozott. 17 csendőrségi és a 2¹/₂ évi csapatbeli szolgálati idő után a nyugdíj 1395 kor. és 320 kor. lakbérunyugdíj.

M. J. ny. járőrőrnester. A folyó évi 3. számú lapunknak ezen jelige alatt közölt üzenetébe sajtóhiba csúszott, amennyi-ben nem 7 év, hanem 7 hó számít 8-nak.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapírokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Erzsébet-körut 12.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Előlegünk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el Intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetét után, melynél a betevő az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kéri, 6¹/₂% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleglet nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki Inté-zetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jel-zelőgös biztosíték ellenében. Jutányos kamattétel mellett. Utalványok, Intézetvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

Többeknek. A folyó évi január hó 1-én életbe lépett új nyugdíjtörvény alapján illetékes nyugdíj- és lakbérnyugdíj-összegeket kitüntető táblázat közel jövőben közhírré fog tétetni. Ezen táblázatból mindenki könnyen kiolvashatja, hogy tényleges szolgálati ideje után milyen összegű nyugdíjra és lakbérnyugdíjra lesz igénye. Az ily tárgyban hozzánk érkező tömeges kérdésekre tehát ezen rovatban — utalással a már említett táblázatokra — most nem felelhetünk.

1881 és 1902. Kérdésükkel forduljanak előljáró szárnyparancsnokságukhoz.

Harvanya. Ha a megszakítás 30 napot túlhalad, úgy az előző szolgálat elvileg nem lesz beszámítva. Kivételes — a legfelsőbb kegyelemnek fenntartott — esetek azonban előfordulhatnak. Nincs kizárva, hogy az ön esete is ezek közé tartozik.

5555. 1. Igen. 2. és 3. Nem tudjuk. 4. Próbálja meg, lehet hogy áthelyezik.

Vezényelt csendőr. Nézetünk szerint igen.

N. őrmester. Mindenki megkapja.

Cs. J. Egyenrangúak. Lovassági kardot visel.

L. J. Nem használhatók fel.

M. L. csendőr. Pótvizsgával igen. A bélyegeket lapunk javára bevételvezetjük.

1886. Nem illetékes.

Vitatkozók. A bíróság, illetőleg a hatóság felfogásától függ.

N. J. 32. Az 1913. évi zsebkönyv, mely még a múlt évben jelent meg, nem tartalmazhatja a megjelenése után szentesített új nyugdíjtörvény adatait.

P. K. Ujözora és Sz. csendőr. Minden 7 hónap 8-nak számít.

1888. A fűtési átalány az őrsparancsnokot illeti meg és az tartozik az irodát fűteni, illetőleg a fűtésről gondoskodni.

Érdeklődő. 1. Megszakításnak tekintendő. 2. A rangsor mérvadó.

Sz. A. Megtartja.

Sz. S. I. 11 óráig. II. Még nem tudjuk.

M. 24. 1. Az új nyugdíjtörvény kedvezményében részesül.

2. Még nem adhatunk határozott választ.

678. Nincs szolgálati évekhez kötve.

Tudnivaló. Még nincs szervezve.

1884. Kérdéses idő természetesen nem számít.

T. 3. A férjet illeti meg.

Sz. J. csendőr. Forduljon az illetékes pótszárnyhoz.

1000. Mert ott is több volt a fizetése. A zsoldemelés időpontjáról még nem nyilatkozhatunk.

Z. M. Kérdéses intézetek magánjellegűek, azokban kedvezményre alig lehet számítani. Ajánljuk, hogy forduljon közvetlenül egy ily intézethez.

Sz. J. A nyugdíj udó alá osik. A katonai egyéneknél is. A bélyegeket lapunk javára bevételvezetjük.

Érdeklődő. 1—5. Kérdéseire csak az illető csendőrkerületi parancsnokság alhatna felvilágosítást. 6—7. Nőszülés előtt a kincstár terhére nem szállíthatja.

2284. 1. Nem számítható be. 2. Ha a megszakítás 30 napnál nem nagyobb — igen.

Tulipán 000. A nagyváradiak előbbre sorolnak.

Dunamentli őrs. 1. Nem tudjuk. 2. Olvassa el *«Többeknek»* szóló üzenetünket.

K. L. Minden 7 hó 8-nak számít.

Vitatkozók. A csendőrlégénységre is kiterjed.

T. F. A csendőrségi pótdíj összegére csak a csendőrségi szolgálat bír befolyással.

HIVATALOS RÉSZ.

Ő császári és apostoli királyi Felsője a következő legmagasabb «Hadiparancs»-ot méltóztatott kibocsátani:

Hadiparancs.

A Mindenható magához szólította Rokonomat, Ő cs. és kir. Fenségét, *Rainer főherczeg Úr* gyalogsági táborokat.

Mély, őszinte gyász tölt el Engem, Házamat és a monarchiát összes fegyveres erejével együtt.

Fenkölt szellemmel, lelkesítve a legodaadóbb kötelességérettől, felékesítve gazdag tapasztalattal és mély meleg érzéssel minden iránt a mi jó és dicső, sikerült a drága elhunytak utolsó napjai alkonyáig az állami élet és a közjólét számos terén gazdag sikerrel alkotólag és előmozdítólag közreműködni.

Osztrák Honvédségem különösen, melynek az a szerencse jutott osztályrészéül, hogy őt 34 éven át láthatta az élén mint főparancsnokát, neki köszönheti haladását a kezdet kicsiségéből a jelenlegi fejlődési fokra.

Elragadta őt tőlünk a halál.

De az, amit végzett és amit elért, az az ő el nem múló hagyománya; az ő minden nemes dologért dobogó szívének, az ő fenkölt jellemének emlékezete értékes tulajdonként fog a hazában tovább élni.

Éltelve a legnagyobb hálától az elköltözött emléke iránt *parancsolom*, hogy:

az 50. gyalogezred a *«Rainer főherczeg»* nevet minden időkre viselje.

Kelt Bécsben, 1913. évi január hó 30-án.

Ferencz József, s. k.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kineveztetett:

1913 február hó 1-ével:

csendőr törzsőrmesterré:

Ehleiter Ferencz (rang: 1908 február hó 1.) m. kir. II. számú csendőrkerületbeli járásőrmester és beosztatik kerületénél létszámfelett való vezetése mellett, a m. kir. honvédelmi miniszterium 16. osztályába.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. honvédelmi miniszter ur által:
a m. kir. III. számú csendőrkerület állományába tartozó:

Zillich Pál és

Matuz György járásőrmester, valamint

Kiss József őrsvezető ez. őrmester, gyilkosság büntetéseinek kiderítése alkalmával teljesített kiválóan buzgó, szakavatott és eredményes szolgálataitért.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Kirász János, Romhányi István, Green Dávid, Frank Mór törzsőrmesterek és Szalai János járásőrmester, valamennyien a VIII. számú csendőrkerület állományában, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, különböző alkalmaztatásaikban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Bereczki János csendőr, hosszú szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén mindenkor tanúsított kiválóan buzgó, kitartó és igen eredményes tevékenységeért, ernyeretlen szorgalmáért, megbízhatóságáért és példás magatartásáért.

Dégi Péter csendőr ez. őrmester, a szilbácsi vasuti állomás raktárából Bleich Jakab szilbácsi kereskedő kárára egy ládának feltörése után ellopott vászonneműek tettesének és az orgazdákknak 122 órán át tartott fúrásztó, igen leleményes és tapintatos nyomozás során történt kiderítéseért és az igazságszolgáltatás kezébe való juttatásáért.

Nyilvánosan megdicsegették:

A m. kir. III. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Baráti Péter és Kovács Márton csendőrök, a szilbácsi vasuti állomás raktárából Bleich Jakab szilbácsi kereskedő kárára egy ládának feltörése után ellopott vászonneműek tettesei és orgazdái hosszas és fáradságos kinyomozásánál és az igazságszolgáltatás kezébe való juttatásánál a nyomozást vezető őrsparancsnokoknak hathatós és eredményes támogatásáért.

Előléptettek:

1913 január 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Sift Mihály és Csörgő Imre őrsvezető ez. őrmesterek, őrmesterekké; továbbá

Lugoján János és Szendrei Antal csendőr ez. őrmesterek, őrsvezető ez. őrmesterekké.

Katonai szolgálati jellel elláttatott:

A II. osztályú legénységi katonai szolgálati jellel elláttatott:

a m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:

Holuhánszki Mihály őrsvezető ez. őrmester, 1912 december 31-én.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Posta Mihály, Badár Bálint, Wolfort Mihály, Czako Béla, Szombati János, Budás György, Sándor László, Bagi István, Kertész Antal, P. Koródi Sándor, Habara Kálmán, Mürk János, Kiss János, Lulács Imre, Nyágya Péter, Bihari Ferencz, Szentimrei József, Bujdosó Mihály, Oláh Imre, Takács Márton, Grósz Vilmos, Kiss Mihály, Drágos Péter, Földesi Miklós és Pöldi Imre.

Pénzbeli megjutalmazás.

A m. kir. belügyminiszter ur 1912. évi 196,374/V—b. számú rendeletével, Ligeti János, III. számú csendőrkerülethei őrmesterek, egy tűzvész alkalmával az élet- és vagyonmentés körül kifejtett kiválóan buzgó és eredményes tevékenységeért, 100 korona pénzzutalmat adományozott.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában:
Haris József járásőrmester, Sz. Szabó Gergely, Barna Imre, Mészáros János csendőrök 3—3 drb., Kiss József, Györi István járásőrmesterek, Kotán Ferencz, Tim József őrsvezető ez. őrmesterek és Kezerü János csendőr ez. őrmester 2—2 drb. 10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Csendőrségi kalapborítók

á 1 kor. 60 fill.

Íróasztalra dobozok á 6 kor.

Íróasztalra rekesz-fedőlapok

60 és 80 fillér.

Mind Ezeket előírásszerinti méretek szerint és előírásnak megfelelőék praeelt papírossal bevonva — ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, Brassó.

Húsz koronán felül megrendelések portamentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
talos nyomtatvá-
nyok legnagyobb
raktára.

Minden csendőrre
rendkívül fontos!

AZ ÚJ NYUGDIJTÖRVÉNY

(1912. LXV. t.-cz.). — Magyarázatokkal ellátta Dr. DÁNOS
ÁRPÁD miniszteri fogalmazó. — Ára 1 kor. 50 fill.